

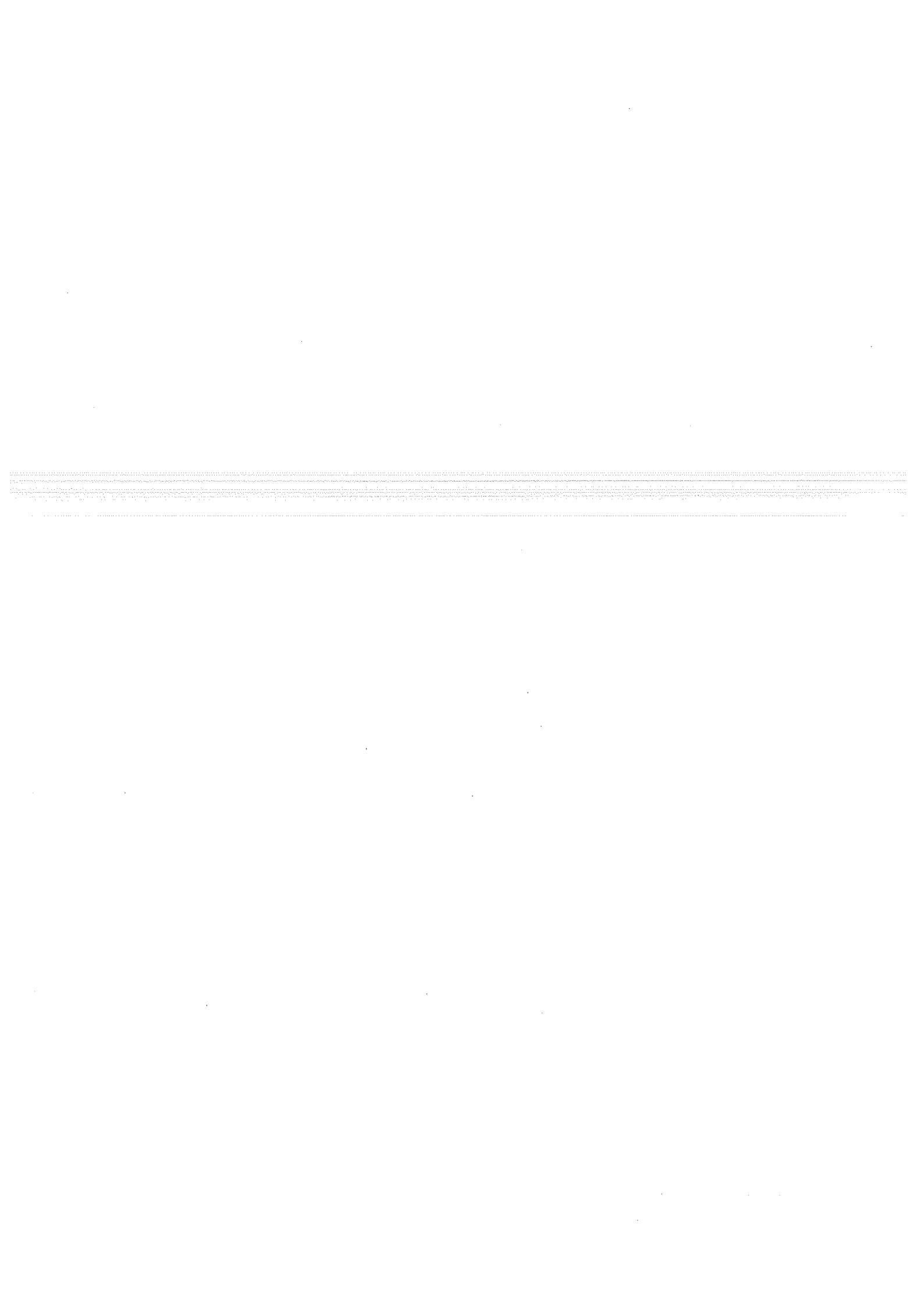
T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

WILLIAM SHAKESPEARE'İN HAMLET
ESERİNDEKİ OPHELIA KARAKTERİNİN
STANISLAVSKI SİSTEMİNE GÖRE
İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

SELCAN TOKER

İSTANBUL, 2013.

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLERİ OYUNCULUK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

WILLIAM SHAKESPEARE'İN HAMLET
ESERİNDEKİ OPHELIA KARAKTERİNİN
STANISLAVSKI SİSTEMİNE GÖRE
İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

SELCAN TOKER

Tez Danışmanı: ÖĞR. GÖR. ZURAB SIKHARULIDZE

İSTANBUL, 2013

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLERİ OYUNCULUK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

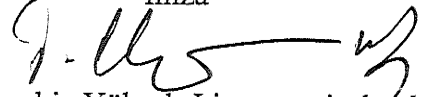
Tezin Adı: William Shakespeare'in Hamlet Eserindeki Ophelia Karakterinin
Konstantin Stanislavski Sistemine Göre İncelemesi
Öğrencinin Adı Soyadı: Selcan Toker
Tez Savunma Tarihi: 20.05.2013

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından onaylanmıştır.

Yrd. Doç. Dr. Burak KÜNTAY
Enstitü Müdürü
İmza

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğunu onaylarım.

Öğr. Gör. Zurab SIKHARULIDZE
İleri Oyunculuk Yüksek Lisans
Programı Koordinatörü
İmza

Bu Tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

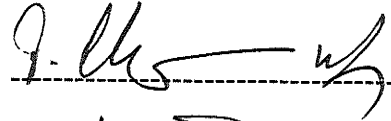
Jüri Üyeleri

Tez Danışmanı
Öğr. Gör. Zurab SIKHARULIDZE

Üye
Öğr. Gör. Tamar KHORAVA

Üye
Prof. Dr. Melih Zafer Arıcan

İmzalar

TEŞEKKÜR

Hayatımda dönüm noktası olarak adlandırdığım bu oyunculuk programında, her konuda bana ve sınıf arkadaşlarıma destek olan, her sözü, öğüdü ve bilgisiyle hayatı bana daha anlamlandıran ve oyuncu olmanın ne demek olduğunu var güçleri ile anlatmaya çalışan hocalarım, Zurab Sıkharulidze, Tamar Khorava ve Ali Düşen Kalkar'a çok teşekkür ederim.

Oyuncu olmanın ne demek olduğunu benimle birlikte keşfetmeye çıkan sınıf arkadaşlarıma (Arzu Aruç, Aslı Aybars, Aziz Aslan, Burcu Kara, Cansu Diktaş, Deniz Mavi Yeşil, Ecem Arıcan, Ela Rümeyssa Cebeci, Emre Can Polat, Faruk Barman, Firdevs Manglay, Muhammer Uğurlu, Nurseli Tırışkan, Petek Kırboğa) göstermiş oldukları sevgi, saygı, paylaşım için minnettarım.

ÖZET

WILLIAM SHAKESPEARE'İN HAMLET ESERİNDEKİ OPHELIA KARAKTERİNİN STANISLAVSKI SİSTEMİNE GÖRE İNCELEMESİ

Selcan Toker

İleri Oyunculuk Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Öğr. Gör. Zurab Sıkharulidze

Mayıs 2013, 36

İleri Oyunculuk Yüksek Lisans Programı'nda eğitim gören Selcan Toker tarafından William Shakespeare'in "Hamlet" adlı eseri incelenmiştir. Pratiğin teorisine ilişkin bir deney olan bu tez çalışmasına örnek olarak seçilen oyun metnine ilişkin değerlendirmeler, oyunun genel çözümlemesi, tüm karakterlerin analizleri, role dair yorumları içeren dramaturji çalışması ve hazırlık çalışmaları esansında karşılaşılan sorunların ve yaşantılarının ayrıntılarının yer aldığı süreç analizi ele alınmıştır. İnceleme, süreç ve sonuçlar takip eden bölümlerde detaylı olarak sunulmaya çalışılmıştır.

Söz konusu performans seyirciye açık bir performans olmayıp, bu tez çalışmasına temel teşkil etmek üzere tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dramaturji, Karakter İncelemesi, Stanislavski Sistemi

ABSTRACT

STUDY ON STANISLAVSKI'S SYSTEM FOR THE ROLE "OPHELIA" OF THE PLAY "HAMLET" WRITTEN BY WILLIAM SHAKESPEARE

Selcan Toker

Master Degree of Advanced Acting

Thesis Supervisor: Öğr. Gör. Zurab Sıkkharulidze

May 2013, 36

The play "Hamlet" is written by William Shakespeare, has been already studied by Selcan Toker who is a student in Master Degree of Advanced Acting. This play is selected to be an example for this thesis which is a experiment relation to theory of practice. Process analysis of this example play has been discussed in accordance with the evaluations, analysis of general play, study for all roles, dramaturgy works of role and preparation works. Research, process and final desicions have been presented in the following sections.

Related performance which is not performed for the audience, is only constructed in order to serve as basis for this thesis.

Keywords: Dramaturgy, Role Analysis, Stanislavski's System

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ.....	1
2. ESERİN EDEBİ TAHLİLİ.....	2
2.1 YAZARIN DÖNEMİ VE BİYOGRAFİSİ.....	2
2.1.1 Yazarın Dönemi.....	2
2.1.2 Yazarın Biyografisi.....	5
2.2 ESERİN DÖNEMİ VE DÖNEMİN AYRINTILARI.....	8
2.3 FABEL (ESERİN İSKELETİ).....	12
2.4 ESERİN İDEASI.....	14
2.5 ESERİN TÜRÜ.....	15
2.6 ESERİN TEMASI.....	15
2.6.1 Eserin Ana ve Yan Temaları.....	15
2.7 ESERİN TARZI.....	16
2.8 ESERİN ANA ÇATIŞMASI.....	17
3. AKTÖRÜN ROL ÜZERİNDE ÇALIŞMALARI.....	18
3.1 BÜYÜK OLAYLARIN SIRALANMASI.....	18
3.2 KÜÇÜK OLAYLARIN SIRALANMASI.....	18
3.3 KARAKTERLERİN İNCELENMESİ.....	24
3.4 KARATERİN İNCELENMESİ.....	29
3.5 KARATERİN BÜYÜK İSTEĞİ VE ÜSTÜN AMACI.....	30
3.6 KARAKTERİN YORUMU.....	31
4. SONUÇ.....	33
KAYNAKÇA.....	34
ÖZGEÇMİŞ.....	36

1. GİRİŞ

William Shakespeare'in Hamlet eserindeki Ophelia karakterinin Konstantin Stanislavski sistemine göre incelemesi yapılmıştır. Konstantin Stanislavski psikorealist (gerçekçilik) oyunculuk kavramını ilk ortaya atan kişidir ve oyunculuk sanatına yeni bir sistem getirmiştir. 'Stanislavski Sistemi'ni anlattığı temel kitapları Bir Aktör Hazırlanıyor, Bir Karakter Yaratmak ve Bir Rol Yaratmak'tır.

Oyunculuk öğrencileri bu sistemi kullanarak herhangi bir karakteri yeniden canlandırmak için bu sistemi öğrenmeli ve gerektiği gibi kullanmalıdır. Bir karakteri yeniden canlandırmadan önce sisteme göre yapılması gerekli çalışmalar bu tezde yazılmıştır ve özenle seçilmiş bir eserin karakteri esas alınarak en ince ayrıntısına kadar incelenmiştir.

Bu sistemin anlaşılması ve bir karakteri yeniden canlandırmak için William Shakespeare'in Hamlet eserindeki Ophelia karakteri seçilmiştir ve sistem gereğince ilgili incelemeler sırasıyla yapılmıştır.

2. ESERİN EDEBİ TAHLİLİ

2.1 YAZARIN DÖNEMİ VE BİYOGRAFİSİ

2.1.1 Yazarın Dönemi

William Shakespeare, İngiltere'nin Elizabeth Çağı'nı yaşadığı zamanlara denk gelmektedir. I. Elizabeth'in 1558'te tahta çıkmasıyla başlayan ve 1603'te ölümüyle sona eren dönemi belirtir ve çoğunlukla İngiltere tarihinin Altın çağı olarak adlandırılır. Dönem, İngiliz Rönesans'ının zirveye ulaştığı ve İngiliz şiirinin, müziğinin ve edebiyatının geliştiği bir dönemdir. Bu dönemde Elizabeth Çağı tiyatrosu William Shakespeare başta olmak üzere Christopher Marlowe, Ben Jonson gibi birçok oyun yazarının, tiyatroyu eski İngiliz tarzından kurtarmasıyla birlikte büyük bir gelişme sağlamıştır. Coğrafi Keşifler'in çağıydı, pusulanın Avrupa'ya gelişiyle dünyanın daha önce bilinmeyen yerlerine yolculuk yapılıyordu. İngiltere'de de Reform'un, özellikle İspanyol Armada'nın uğradığı yenilgiden sonra, halk tarafından kabul edilmeye başlandığı bir dönemdir. Elizabeth Çağı, aynı zamanda İngiltere'nin İskoçya ile birleşmeden önce ayrı bir krallık olduğu dönemin de sonudur. Bu dönem boyunca, İngiltere'de merkezi otorite sağlandı ve ülke, iyi örgütlenmiş ve etkin bir hükümet tarafından yönetildi. Ekonomik olarak ülke, yeni gelişmekte olan trans-atlantik ticaretinden çok yarar sağladı.

Avrupa'nın Rönesans dönemi tiyatrosunun doruğunu oluşturan Elizabeth dönemi İngiliz Tiyatrosu'nun siyasal-tarihsel olarak belirleyici, toplumsal-ekonomik, kültürel-sanatsal tarafları şunlardır:

a Aristokrat düzen, güç, çıkar ve değerleri ile erken burjuva düzen, güç, çıkar ve değerleri arasında bir uzlaşmanın geçici bir dengenin kurulması sonunda saray ile halk arasında ulusal birlik ve bütünlüğün kurulmuş olması.

b Feodal üretimin yerini erken kapitalist imalatçı üretimin alması sermaye birikimine dayalı toplumsal-ekonomik gelişme, erken kapitalist ekonominin açtığı ticari olanaklar ve dış pazarlara açılma sonunda uluslararası ticaretin gelişmesi, toplumsal çok katmanlılık ve çelişkin yapısal birlik.

c Çok yönlü kültürel zenginleşme geç-antikçağ tiyatrosuna, tarihine, edebiyatına ve felsefeye ilginin artması, Hıristiyan ideolojisinin sorgulanmaya başlaması, ortaçağ oyun biçimlerinin (lonca oyunları, tansık oyunu, ibret oyunu, ara oyunlar) yanında Rönesans'ın sanat biçimlerinin (pastoral oyun, hümanist oyun, Rönesans öyküsü, halk tiyatrosu) özümsemesi ve dünya edebiyat kültürüne egemen, üniversitede yetişmiş, yaratıcı genç bir yazar kuşağının (Lyly, Kyd, Peele, Grene, Marlowe, Shakespeare, Jonson, Beaumont, Fletcher, Webster, Tourneur, Massinger, Middleton, Marston, Ford, Chapman, Dekker, Heywood, Shirley) yetişmiş olmasıdır.

Bu kültürel çoğulluk ve zenginlik drama sanatında da çoğulluğa ve zenginleşmeye yol açmış, erken burjuvanın evrenselliğe açık coşkunculuk duygusu ve iyimserliği yanı sıra, bireyselleşme sürecinde bir anlatımı olmak üzere, karakter komedyası ve karakter tragedyası türleri ile sınıfsal uzlaşmanın bir anlatımı olarak trajikomedî ortaya çıkmış. Halkın ulusal bilincini olgunlaştıran tarihi oyunları yazılmaya başlanmıştır. Bu sanatsal çoğunluğunun bir başka yansıması da oyun yapısında kendini ortaya koymuş. Elizabeth dönemi oyunları, açık biçim özelliğiyle kapalı biçim özelliklerinin uyumlu tarzda bir araya gelerek, özgün bir dramatik yapı oluşturdukları oyunlar olmuştur. Buna koşuk biçimde oyun dili de esnek ve sanatlı bir koşuk düzyazı olarak zenginlik göstermiştir. Elizabeth dönemi İngiliz tiyatrosu genelde iki evreye ayrılabilir. Bunlar; geleneksel değerler ile yeni ekonomik değerler arasındaki çelişkinin henüz su yüzüne çıkmamış olduğu ilk evrede her şeyi değiştirebileceğine ve talihin dönebileceğine kayıtsız kalan insanın tragedyası, romantik dramları verilir. Burjuvalaşma sürecinin kendine duyurmaya başlamasıyla gerçek çelişmeleri barındıran tragedyalar ortaya çıkmış ve paranın tüm değerleri tersine çeviren gücünün topluma egemen olmasıyla karşıt değerlerin sorguya çekildiği kuşkuculuk ve karamsarlığın baş gösterdiği eleştiri duygusunun yer aldığı ikinci evreye girilmiştir. Bu evre Shakespeare' in olgunluk dönemidir.

17.yüzyılın başında tiyatrosu halkla bütünleşen bir tiyatro olmuştur (Çalışırlar 1995, ss. 168-175).

Kapitalizm İngiltere’de gelişmesi sonunda gündelik yaşama da yansıyan sorunlar ele alınmaya, geleneksel biçimlerden uzaklaşmadan, ahlak ölçütleriyle Jonson, Middleton, Dekker, Heywood tarafından yargılanmaya başlanmıştır. Ulusal olduğu kadar, çok yönlü ve gerçekçi bir halk tiyatrosu niteliğini taşımış olan Elizabeth dönemi İngiliz Tiyatrosu’nda yalnızca drama sanatı değil ama onunla bütünleşmiş olan tiyatro sanatı da gelişme göstermiştir. Elizabeth döneminde ilk tiyatro yapısı the *Theater*, oyuncu James Burbage tarafından (Püritanların baskılarından kurtulmak için) Londra dışında 1576’da kurulmuştur. Elizabeth dönemimin diğer ünlü tiyatro yapılarıysa şunlardır: *Globe Theater* (1599), *Rose Theater* (1587), *Fortune Theatre* (1600), *Blackfriars Theater*(1576).

Elizabeth dönemi tiyatrolarının kendine özgü bir yapısı vardır. Halkın gündelik yaşamına, açık havada oynamaya elverişli yapılan bu tiyatro yapıları, sekizgen ya da silindirik biçimdeydi ortası ve üstü açıktı. Bu içi boş alanın çevresinde üç katlı, iki yüz veya üç bin kişilik izleyici yerleri ve galeriler vardı. Böylece oyuncular sanki bir amfiteatr’da, seyircilerin ortasında oynuyorlardı. Onları sadece önden değil, her iki yandan da seyretmek mümkündü. Hatta sahnenin arkasındaki galeride yer alanlar, oyuncuları arkadan da seyredebilirlerdi. Sahne işini gören bu platformun üstü gökyüzü (*heavens*), bazen de gölge (*shadow*) denilen bir damla kısmen örtülüydü. Sahnenin altında cehennem (*hell*) adı verilen bir mahzen vardı. Hayalet, şeytan, cadı ve diğer tabiatüstü varlıklar bu mahzenden sahneye açılan kapaklar sayesinde, yeraltından çıkmış gibi sahnede görünürlerdi. Mesela, Hamlet’de öldürülen kral bu mahzenden oğluna ve oğlunun arkadaşlarına seslenmektedir. Ön sahne, üç kapı ile içeriye uzanıyor ve iç sahneye geçiliyordu. Savaş alanı, sokak, orman, taht odası gibi yerler ön sahnede geçerken, yatak odası, ev girişi-çıkışları ve bahçe gibi yerler için iç sahne kullanılıyordu. Ön sahnenin üstündeki balkon üst sahneydi ve sur, kale, balkon, tepe gibi yerler için kullanılıyordu. Perdelerle örtülü ve odaları olan galerinin bir üstündeki çatı, oyun yeri olmaktan çok gözcü kulesi, kale burcu ve çalgıcıların yeri olarak kullanılıyor, cennet yerinede geçiyordu. Ön sahnenin bir de yer kapağı vardı, buradan

hayaletler çıkıyor ya da mezar sahneleri için kullanılıyordu. Sahne duvarının arkasında oyuncuların giysilerini değiştirdikleri odalar vardı, onun üstünde de sahne makineleri bulunuyordu. Oyunlar gün içinde (öğleden sonra saat ikide) oynanıyordu ve bütün oyuncular erkekti. Oyuncu toplulukları (*Admiral's Men Chamberlain's Men*) saray ve soyluların koruması altındaydı yüksek bir görevli (şenlikçibaşı), tiyatroların etkinliklerinden ve oyunların sansürlerinden sorumluydu. Oyun yazarları tiyatro topluluklarıyla birlikte çalışıyorlardı. Tiyatro topluluklarının kendi yazarları vardı. Başlıca tiyatro işletmecisi ise *Rose Theatre* ile *Fortune Theatre* kurmuş olan P.Henslow'du. Elizabeth dönemi İngiliz tiyatrosu (drama sanatı), daha sonraki tüm İngiliz drama sanatını olduğu kadar, Avrupa drama sanatını da derinden etkilemiştir (Urgan 1960, ss. 50-63).

2.1.2 Yazarın Biyografisi

William Shakespeare, dünyanın seçkin drama yazarı olarak kabul gördüğü bir İngiliz şair ve oyun yazarıdır. Sıklıkla İngiltere'nin ulusal şairi ve "Avon'un Ozanı" olarak anılmaktadır. Günümüze kadar ulaşan eserlerini özetlemek gerekirse, bazı ortaklaşa yazılanlarla birlikte otuz sekiz oyun, yüz elli dört sone, iki uzun öykü şiir, John Combe adında bir adam için iki kitabe, Elias James için bir kitabe ve diğer birçok şiirinden oluşmaktadır. Oyunları bütün büyük dillere çevrilmiştir ve diğer bütün oyun yazarlarından daha çok sergilenmiştir.

Shakespeare'in hayatının ilk yirmi sekiz senesi, yani 1592 yılına kadar hakkında bildiklerimiz, resmi kayıtlardan öğrenilen üç tarihten ibarettir. Bu tarihler şunlar ki; 26 Nisan 1564'de Stratford-On-Avon kasabasında vaftiz olması, 27 Kasım 1582'de Worcester Piskoposluğunun kayıtlarına göre yani on sekiz yaşında Anne Hathaway adında, kendisinden sekiz yaş büyük bir kadınla evlenmesi ve 26 Mayıs 1583'te Susana isimli ilk kızının vaftiz edilmesidir. İlk çocuğunun ardından 2 Şubat 1585'te de Susana'nın ikiz kardeşleri Hamnet ve Judith vaftiz edilmesidir. Shakespeare'in çocuklarının vaftizini izleyen yıllarla onun Londra'nın tiyatro dünyasında bir kişilik olarak ortaya çıkışından önceki yıllara kadar geçen süre "kayıp" yıllar olarak adlandırılır (Greer 1986, s.14).

Shakespeare'in babasının dericilik ve yün alım, satımıyla uğraştığı ve zamanla belediyeye geçip yönetimde söz sahibi kişiler arasında yer aldığı biliniyor. İlk ve orta öğrenimini Stratford'da yaptığı sanılıyor. O çağda okullarda öğrenim dili genellikle Latinceymiş. Önemli dersler arasında dilbilgisi, konuşma ve yazma sanatı, mantık ve klasik edebiyat (eski Yunan ve Latin edebiyatı) yer almaktadır. Shakespeare okul yıllarında Ezop masallarını, Terentius ve Plautus'un oyunlarını okumuş, seyretmiş ve belki bu oyunlardan sahne de oynamış olabilir. Yine bu zamanlarda ise Cicero, Vergilius, Horatius ve Ovidius'u aslından ya da çevirisinden okuduğu tahmin edilmektedir (Spencer 1980, ss. 10-11).

Okul dışında Shakespeare'in kırları, bahçeleri, çiçekleri, hayvanları ve doğayı sevdiği ve iyi tanıdığı oyunlarından anlaşılmaktadır. Çünkü yaşadığı Stratford'un içinden geçen Avon nehrinin iki yakasında verimli araziler, ağaçlıklar ve bahçeler mevcut imiş. Her pazar ailece kiliseye giderlermiş. Hristiyanlığın, her yönüyle Shakespeare üzerinde derin bir etki bıraktığı su götürmezse de, bu etki onun ileride dinin öğretilerini de tartışma konusu yapmaktan alıkoyamamış.

Stratford'a sık sık gezici tiyatro kumpanyalarına da uğramış. Shakespeare'in babası bir ara bu kumpanyalara, oyunlarını belediye sınırları içinde sergileyebilmeleri için gerekli izni veren kişi olduğuna göre, yazarın bu kumpanyaları iyi tanıdığı ve oyunlarını seyrettiği sanılmaktadır.

Shakespeare'in okulu bitirdikten sonra ne işle uğraştığı bilinmiyor. Yukarıda söz edildiği gibi on sekiz yaşında Anne Hathaway ile evlenir ve ilki kız daha sonra ise biri kız diğeri erkek olan ikizleri dünyaya gelir. Bundan sonraki yedi yıllı ilgili herhangi bilgi yoktur. Shakespeare'in bu süre içinde ne yaptığına ilişkin sadece tahminler yürütülmektedir. Bilinen tek şey, bu yedi yıl içinde Stratford'dan çıkıp Londra'ya geldiği, bir tiyatro kumpanyasına katıldığı, şiir ve oyun yazmaya başladığıdır. (Spencer 1980, ss. 11-12).

Shakespeare'in hayatındaki bu uzun esrarengiz devreden sonra, elimize sağlam ve güvenilir bir bilgi, daha doğrusu bir ima geçiyor: 1952'de, yani Shakespeare yirmi sekiz

yaşındayken, çağdaşlarından tanınmış piyes yazarı Robert Greene'in *A Groats-worth of Wit Bought With a Million of Repetance* isimli otobiyografik bir risalesi yayınlanmıştı. Bu risalesinin sonunda Greene (1952), kendi gibi piyes yazan arkadaşları Marlowe, Lodge ve Peele'e hitap ederek, "bizim ağzımızdan konuşan kuklalar" şeklinde açıklama yapmıştır. Bu açıklama ile aktörlerin nankörlüğünden şikayet ettiği anlaşılmaktadır ve ayrıca Greene (1952), Shakespeare'e de şu tümceleri içeren bir açıklama yapmaktadır:

Evet, onlara güvenmeyin çünkü bizim tüylerimizle kendini güzelleştiren sonradan görme bir karga vardır. Bir oyuncu postuna bürünen kaplan kalbiyle, sizler kadar tantanalı mısralar söyleyebileceğini zanneder, ve her işe burnunu soktuğu için, kendini memleketin biricik sahne-sarsanı saymağa kalkar.

Greene (1952), bu sözlerle Shakespeare'den bahsettiği gün gibi ortadadır. Çünkü, "oyuncu postuna bürünen kaplan kalbi" şeklindeki açıklaması, Shakespeare'in ilk piyeslerinde biri olan *Henry VI*'ün üçüncü kısmında bulunan bir cümlenin, başka bir deyişle "kadın postuna bürünen kaplan kalbi" nin taklididir. "Sahne-sarsan" yani "*shake-scene*" tabiri ise Shakespeare ismine açık bir imadır. Greene'in bu hücumunun sebebi, esaslı tahsil görmüş piyes yazarlarıyla alaydan yetişmiş piyes yazarları arasındaki rekabet ve mesleki kıskançlıktır. Tahminlere göre, Shakespeare Londra'ya yerleşip tiyatrolarda çalıştıktan sonra, bir süre başkalarının yazdığı piyesleri değiştirmiş, uyarlamış, yenileştirmiş daha sonra öteki tiyatro yazarlarıyla birleşip onlarla birlikte piyes yazmağa başlamıştır. İlk eserlerinden bazıları bu şekilde bir işbirliği sonucunda ortaya çıkmış olabilir. Mesela, *Henry IV*'ü başka yazarlarla belki de bizzat Greene ile yazmış olması mümkündür. Üstelik Shakespeare'in tek başına yazdığı bu eserler beğeniliyor ve Shakespeare memleketin yegane "sahne-sarsanı" olarak geçiniyordu. Bu nedenle Greene'in Shakespeare'e şiddetle çatmak isteyişi, genç rakibin bir hayli başarı kazandığını açıkça göstermektedir (Urgan 1960, s.7).

1596'dan başlayarak Shakespeare'in ününün artmaya başladığını Stratford ve Londrada'daki Elizabeth çağının tiyatro vesikalarından öğrenmekteyiz. Bu yıllardan sonra Shakespeare yazarlıktan oldukça yüksek bir gelir sağladığı, Stratford ve Londra'da mal mülk edindiği bilinmektedir. O zamanlarda birer meslek bile sayılmayan oyun yazarlığı ve belki de aktörlükten, kumpanya yöneticiliği ve hissedarlığından, Shakespeare'in neredeyse zengin olması, başarısının boyutları hakkında bizlere fikir

vermektedir. Ömrünün son yıllarında sağlığını pek yerinde olmadığı sanılmaktadır. 1616 yılında ölen Shakespeare için 1623 yılında Stratford'da bir anıt dikilmiştir. Bu anıtın üstündeki yazıda Shakespeare, Sokrates ve Vergilius aynı düzeyde görölmektedir. Aynı yıl ise oyunlarının ilk toplu basımı "*First Folio*" yapılmıştır (Spencer 1980, s. 12).

Neticede Shakespeare'in hayatı ve şahsiyeti hakkında bildiklerimiz son derece mahdut. Bilmediklerimizin ise haddi hesabı yoktur. Elimize tek bir mektubu veya yazması bulunmadığı için el yazısını bile bilmiyoruz. Bilemediklerimizin fazla olması ortaya bazı garip ve garip olduğu kadar saçma nazariyeler çıkmasına sebep olmuştur. Mesela, Stratford'lu Shakespeare alelade bir oyuncudan başka bir şey değilmiş, onun ismini taşıyan eserleri aslında Shakespeare takma adını kullanan başka biri tarafından yazılmış. Umumiyetle İngiltere'den fazla yabancı memleketlerde, bilhassa Amerika'da ve Fransa'da rağbet gören bu nazariyeleri artık bugün hiçbir bilgin hatta İngiliz edebiyatım ve Elizabeth çağını iyi bilen hiçbir kimse ciddiye almaz. J. M. Robertson, 1913'de *The Baconian Heresy; A Confutation*'ı yayınladığından beri, Shakespeare hakkında yazılan eserlerde zaten temelden çürük olan bu nazariyeleri çürütmek zahmetine katlanan olmamıştır. (Urgan 1960, ss. 15-16)

Shakespeare'in şiirleri arasında Soneler anılmaya değer. Oyunlarından en tanınmışları ise: Hamlet, Macbeth, Kral Lear, Othello, Romeo ve Juliet, Venedik Taciri, Jül Sezar, Antonius ile Kleopatra, Fırtına, IV. Henry, Bir Yaz Gecesi Rüyası, Yok Yere Yaygara, Beğendiğiniz Gibi ve On İkinci Gece.

2.2 ESERİN DÖNEMİ VE DÖNEMİN AYRINTILARI

Hamlet, Shakespeare'in oyunları arasında dili en eski ve çapraşık, düşünce yükü en ağır, en derin ve en karmaşık, sahnelemesi en güç olanlardan biridir. Buna rağmen, ilk oynandığı gündən (1601) bu yana Shakespeare'in en sevilen ve en iyi tanınan oyunlarından biri olmuştur. Öyle ki, daha yazılışından, 1601 yılı olduğu sanılmaktadır, iki yıl geçmeden bir korsan basımı piyasaya sürölmüş ve bu basım Shakespeare araştırıcılarının derde sokmuştur (Spencer 1980, s. 14).

Edebi anlamda birçok araştırmaya rağmen oyunun hangi yılda yazıldığı hâlâ tartışma konusudur. Günümüze oyunun ilk yazıldığı dönemlerden üç farklı basımı kalmıştır: *First Quarto - Q1* (ilk orta boy baskı), *Second Quarto - Q2* (ikinci orta boy baskı) ve 1623 yılında ilk toplu basımda *First Folio - F1* (birinci büyük boy baskı). Her birinde diğerlerinde olmayan konuşmalar ve hatta sahneler bulunur. Shakespeare büyük bir olasılıkla Hamlet oyununu, 13. yüzyıl vakanüvisi Saxo Grammaticus tarafından *Gesta Danorum* adlı eserinde korunan ve 16. yüzyıl bilgini François de Belleforest tarafından tekrar anlatılan Amleth efsanesi ile kaybolduğu varsayılan ve günümüzde Ur-Hamlet adıyla bilinen ve I. Elizabeth dönemine ait bir oyundan esinlenerek yazmıştır.¹

Hamlet'e adanan bilimsel inceleme ve çalışmaların bibliyografyası, Varşova telefon rehberinin iki katı büyüklüğündedir. Hamlet kadar, hiçbir et ve kemikten yapılmış başka Danimarkalı hakkında bu kadar geniş şekilde yazılmamıştır. Shakespeare'in prensi kesinlikle ulusun en tanınmış temsilcisi halini almıştır. Onun adı, Shakespeare'in oyununu hiç görmemiş ya da okumamış kişiler için bile bir anlam taşır. Bu açıdan, Leonardo da Vinci'nin Mona Lisa'sına oldukça benzerdir (Kott 1986, s. 54).

Hamlet eseri tümüyle sergilenemez, çünkü o zaman oyun yaklaşık altı saat sürerdi. Kısa kesilmeli ve bazı bölümleri çıkartılmadır. Bu yapıtta potansiyel olarak var olan birçok Hamlet'ten yalnızca biri oynanabilir. Bu Hamlet ise her zaman Shakespeare'in Hamlet'inden daha zavallı olacaktır. Hamlet eserinde birçok konu vardır. Ahlakla karşı güç ve politika vardır. Teori ve pratik arasında farklılık, yaşamın son amacı üzerine tartışma, aile dramının yanında aşk trajedisi vardır. Siyasal, din bilimsel ve fizik ötesi sorunlar dikkate alınır. İçinde derin psikolojik çözümleme, kanlı bir öykü, bir düello ve genel katliam olmak üzere, istediğiniz her şey vardır. İnsan istediğini seçebilir, ama seçerken neyi ve niye seçtiğini bilmelidir (Kott 1986, s. 55).

---

¹ *Hamlet*. 2008. [erişilebilir]. <http://andromedas.tr.gg/Hamlet.htm> [erişim tarihi 15.04.2013]

Brecht'in (1949, s.68), Tiyatro İçin Küçük Organon'unda yazdığı gibi:

Tiyatro her zaman, zamanın gereksinmelerini dikkate almalıdır. Sözgelimi Hamlet'in eski oyunun ele alalım. İnanıyorum ki, bunu yazdığım kanlı ve karamsar zamanlar, suçlu yönetici sınıflar ve mantığın genel perişanlığı (...) yüzünden, bu oyunun öyküsü şöyle okunabilir. Savaş günleridir. Danimarka Kralı olan Hamlet'in babası, galip geldiği bir yağma savaşında Norveç Kralını öldürmüştür. Norveç Kralının oğlu Fortinbras kendini yeni bir savaşa hazırlarken, Danimarka Kralı da kardeşi tarafından öldürülür. Ölü Kralların kardeşleri, kendileri kral olmuşken birbirleri ile barış yaparlar. Polonya'ya doğru giden bir yağma savaşına giden yollarında Norveç birlikleri Danimarka toprağını geçmeye izinlidir. Tam bu sırada, savaşçı babamın hayaleti genç Hamlet'ten kendisine karşı işlenmiş suçun intikamını almasını ister. Kanlı ölümlere bir başkasını eklemeyi önce biraz tereddüt eden Hamlet sürgüne gitmeyi bile ister. Polonya'ya giderken Fortinbras ile deniz kıyısında karşılaşır. Onu örnek alarak, geri döner ve barbarca bir katliam sahnesinde amcasını, annesini ve kendisini öldürür. Danimarka'yı Norveçlilere bırakarak. Böylece, bu koşullarda az çok yiğit olan genç adamın Wittenberg Üniversitesinde edindiği yeni bilgisini nasıl kötüye kullandığını gözleriz. Bu bilgi feodal dünyanın çelişkilerini çözmeye geldiğinde, yoluna girer. Mantığı, mantık dışı gerçekle karşılaştığında uygulanamazdır. Mantıklı düşünmesi ve eylemi arasındaki farklılığa kurban olur.

Eserin döneminde bakılacak olur ise, o dönemde İngiltere'de oyun yazarları halk arasında iyi bilinen temaları alıp, onları en özgün biçimde anlatmaya çalışmaktadırlar. Shakespeare'de kendi oyununu kurgularken Thomas Kyd'in İspanyol Trajedisi adlı oyunundan ve Belleforest'in yazdığı intikam temalı bir masaldan yararlanılmıştır. Tarihsel ayrıntılar için ise Saxo Grammaticus tarafından yazılan Danimarka Tarihi'nden yardım aldığı daha önce de bahsedilmiştir. Ancak Shakespeare'in Hamlet'inin ünü kendi döneminde de, daha sonra da bütün bu eserlerin ötesine geçmiştir. Aynı dönemde bazı eleştirmenler halk tiyatrolarını daha fazla seyirci çekmekten başka amacı olmayan derinliksiz ürünler vermekle suçlamaktaydılar. Hamlet bu eleştirilere iyi bir yanıt olmuştur ve Shakespeare tiyatrosunun bir halk tiyatrosu olarak ne kadar yüksek bir düzeye ulaştığını göstermiştir. Shakespeare'in yaşadığı dönem oldukça kaotik bir dönem olmuştur. Eski bir düzen yıkılıyor, yeni bir dünya sistemi ortaya çıkmaktadır. Her alanda belirsizlik ve karmaşa hakimdir. Bu büyük toplumsal dönüşümün

Shakespeare'in bütün oyunlarına damgasını vurduğunu söyleyebiliriz ve Hamlet 'te de bu dönüşümün izlerini görmek mümkün olmaktadır.²

Hamlet'in konusu Danimarka tarihi ile alakalıdır ve 1600'lerin hemen başında Shakespeare tarafından kaleme alınmıştır. Özel olarak Danimarka tarihinden söz etmesi, Hamlet'i, o dönemdeki kişileri ve politik olayları anlatan bir eser olarak kabul etmemizi gerektirmez. Hamlet'deki olaylar; politika, ihtiras, entrika, sevdâ, ihanet, yağcılık, yalan gibi temalar her dönemde ve her coğrafyada mevcuttur. Kısacası Hamlet, özel olarak bir dönem Danimarka'da geçen olayları anlatır; ancak benzer olaylar her dönemde diğer ülkelerde de devam etmiştir, ediyordur ve edecektir. Yeni tarihselcilerin iddia ettiği gibi, her edebi eser her dönemde, her zeminde ve her kültürde yeni ve sonsuz değerlendirmelere açıktır. Her ülkede Claudius gibi entrikacı bir politikacı veya kral vardır. Yine her ülkede Hamlet gibi haksızlığa uğramış hakkı gasbedilmiş bir şahsiyet; krala veya politikacılara yağcılık yapan menfaatçi Rosencrantz ve Guildenstern mevcuttur. Kısacası her ülkenin ve dönemin Hamlet'i, Ophelia'sı, Rosencrantz'ı, Guildenstern'ı ve Claudius'u vardır. Çünkü Hamlet, her dönemde, her ülkede o dönemin ve ülkenin sorunlarını yansıtan bir eserdir.

Politika, ahlaksal sorunlar, aşk, yaşam, ölüm, psikolojik sorunlar ve cinayetler birbirinden ayrılmaz, birbirine girmiş girift temalardır. Yalnız, politika, Hamlet'i Hamlet yapan en önemli konudur. Hamlet'teki bütün karakterler politikanın içindedirler. Her ilişkinin mutlaka politik bir yanı vardır. Ophelia bile politika ile ilgilenir ve politikanın çarkları arasında aşkı heder olur. Böyle kirli politikalarla, entrikalarla ve cinayetlerle elbette o saf, masum ve temiz duygu olan aşk birlikte barınamaz, barınamamıştır da. Hamlet, yeni tarihselci bakış açısıyla incelendiğinde, her dönem ve her ülkeye başarılı bir şekilde uyarlanabilir. Sadece karakterlerin ve yerlerin isimlerini değiştirmek suretiyle, istediğiniz ülkede Hamlet'i o ülke için yazılmışçasına oynatmak

---

² Mimesis Tiyatro/Çeviri-Araştırma Dergisi. 2004. *Tiyatro boğaziçi hamlet 1. perde kurgusu*. (10. sayı). İstanbul: (Ocak 2004 yayımlanmıştır) <http://mimesis-dergi.org/mimesis-dergi-kitap/mimesis-10/tiyatro-bogazici-%E2%80%93-hamlet-1-perde-kurgusu/> [erişim tarihi: 15.04.2013]

mümkün olur. Böyle bir değişlikle, Hamlet'i, her ülkeye uyarlamak çok kolaydır. Bu nedenle, Hamlet güncel değişmez değerler taşır.

Hamlet Danimarka tarihinden bir vakadır. Bu tarihi vaka Claudius tarafından kendi ideolojisini sağlamlaştırmak ve egemenliğini devam ettirmek amacı ile farklı kurgulanır; yürürlükteki ideolojiyi değiştirmek ve Claudius'un egemenliğini yıkmak için Hamlet tarafından farklı kurgulanır. Hamlet'teki yağcılar da diğer karakterler de aynı olayı farklı şekilde kurgularlar. Çünkü hepsinin farklı ideolojileri, farklı menfaatleri vardır ve kurguladıkları tarih kendi ideolojilerine ve menfaatlerine göredir. Nasıl edebiyatçı eserini kurgularsa, aynı şekilde onlar da kendi tarihlerini kurgularlar.³

2.3 FABEL (ESERİN İSKELETİ)

Hamlet, yalın ve evrensel bir motiften başka bir deyişle intikam motifinden giderek, karmaşık ve çok yönlü bir duygu, düşünce ve davranış öngörüsünden gelişir. Shakespeare'in çoğu oyunda olduğu gibi, olaylar dizisinin ana çizgileri aldatıcı bir basitlik gibi görünümü verir. Oyun başladığında, kısa bir süre önce ölmüş olan Danimarka Kralı'nın Hayalet'i Hamlet'e görünür ve kendisini kardeşinin öldürdüğünü, sonra da Kraliçe ile evlendiğini söyler; Hamlet'ten intikam almasını ister. Hamlet yeni Kral'ın suçu olup olmadığını, Hayalet'in doğru söyleyip söylemediğini, bu işi yapmasının doğru olup olmadığını, ne zaman yapması gerektiğini araştırırken, Kral durumu anlar ve karşı hazırlıklara girişir. Oyunun sonunda Kral ile birlikte başkaları da ölür (Spencer 1980, s.27).

Eserin iskeleti o eserde meydana gelen olaylardan oluşturmaktadır. Bu olayların sırasıyla oyuncular tarafından bilinmesi eserin sahnelendiği zaman, yaşanan süreç içinde oyuncuların kalmasını sağlamaktadır. "Neler oluyor?" sorusunu esere

³ Öztürk, S., 2001. Hamlet'e yeni tarihselci bir yaklaşım Hamlet'te politika ve yönetim. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü, (Güz 2001) 28, <https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/1302-20110713144748-ozturk.pdf> [Erişim tarihi: 15.04.2013]

sorduğumuzda eserde meydana gelen başlıca olayları bulmuş olmaktadır. Başlıca olaylar tam anlamıyla fabel diğer bir deyişle eserin iskeleti ile örtüşmektedir. Aşağıda söz konusu olaylar zinciri açıklanacaktır.

- a Danimarka Prensi Hamlet, babasının ölümünden sonra derin bir üzüntü içine girer.
- b Babasının kardeşi, şimdiki Kral Claudius tahta geçer.
- c Kral Claudis, Hamlet'in annesi Gertrude ile evlenir.
- d Hamlet'in babasının Hayalet'i, Hamlet'e görünerek kendisini öldürenin Cladius olduğunu söyler ve öcünü almasını ister.
- e Hamlet, bu öç alma amacını gizlemek için deli taklidi yapar.
- f Kral'ın adamlarından Polonius, Hamlet'in, kızı Ophelia'ya olan aşkına karşılık bulamadığı için çıldırdığına inanır.
- g Hamlet amacı için bir türlü harekete geçemez.
- h Gezici tiyatro oyuncularından, Kral Claudius'un önünde babasının ölümünü oynamalarını ister ve oyun oynanır.
- i Kral'ın oyun sırasında aşırı heyecanlanır ve oyunun sonuna doğru oyunu keser.
- j Hamlet onun suçlu olduğuna inanır.
- k Hamlet, annesiyle konuşurken, gizlice kendilerini dinleyen Polonius'u, Kral sanarak öldürür.
- l Kral bu cinayeti gerekçe göstererek Hamlet'i İngiltere'ye gönderir.
- m Kral Hamlet ile birlikte giden Rosencrantz ve Guildenstern'e de bir mektup verir. Bu mektupta, İngiltere Kralı'ndan, Hamlet'i öldürmesi ister.
- n Hamlet tuzağı öğrenir ve Danimarka'ya geri döner.
- o Bu arada Ophelia çıldırır ve bir nehirde boğularak ölür.
- p Ophelia'nın kardeşi Leartes, öğrenim gördüğü Paris'ten babasının cenazesi için gelir ve intikam almaya yemin eder.
- q Kral da Leartes'i kışkırtır ve Hamlet ile Leartes arasında bir düello düzenler.
- r Bu düelloda Leartes zehirli bir kılıç kullanır.
- s Kral Hamlet'in ölümünü kesinleştirmek için bir kupa zehirli içki hazırlar.
- t Düello sırasında Leartes, Hamlet'i zehirli kılıçla yaralar.
- u Kraliçe yanlışlıkla zehirli içkiyi içer ve ölür.

- v Hamlet ise zehirli kılıcı eline geçirerek hem Leartes'i hem de Kral Claudius'u öldürür.
- w Norveç Prensi Fortinbras Danimarka'ya gelir ve tahta geçer.
- x Hamlet'in yakın ardalı ve sırdaşı Horatio ise geride kalanlara olanları anlatacak ve gerekli açıklamaları yapacaktır.

Olaylar zincirini, eserdeki en önemli ve değişime neden olan olaylara göre sınıflandırdığımızda eserin bölümleri ortaya çıkmaktadır. Böylelikle, sürecini yakaladığımız eserimizin bu kritik bölümlerini irdelemememiz, eseri sahnelediğimizde oyuncuların süreçte canlı kalmalarını ve gerçekçi olarak en doğal halleriyle eserin sürecini yaşamalarını sağlayacaktır. Eserin ilgili bölümleri şunlardır:

Giriş: Hamlet'in hayaleti, Hamlet'in dostları tarafından görünür ve Hamlet'e gördüklerini anlatırlar.

Düğüm: Hamlet, babasının hayaletine rastlar. Hayalet ona, kendisini kardeşinin zehirleyerek öldürdüğünü ve intikamını almasını söyler (1. Perde). Oyuncu grubu saraya gelir. Hamlet, onları babasının ölümünü canlandırmaları için görevlendirir. Böylece amcasını gözlemleyerek, babasının hayaletinin doğru söyleyip söylemediğini ortaya çıkarmak istemektedir (2. Perde).

Gelişme: Kral, oyunu terk edince kendini ele verir (3. Perde).

Doruk Noktası: Hamlet Polonius'u öldürür. Hamlet İngiltere'ye gitmeli ve orada öldürülmelidir (3. Perde).

Çözülme: Ophelia delirir ve ölür (4. Perde).

Final: Düello esnasında Hamlet, Leartes, Kral Claudius ve Kraliçe Gertrude ölür (5. Perde).

2.4 ESERİN İDEASI

Adalet yerini bulsun canım bu uğurda feda olsun.

2.5 ESERİN TÜRÜ

Tragedya.

2.6 ESERİN TEMASI

İntikam.

2.6.1 Eserin Ana ve Yan Temaları

“Hamlet” adlı eserin en belirgin teması, “intikam”dır. Oyunun baş kahramanı olan Hamlet, babasının kulağına zehirli sıvı akıtılarak amcası tarafından öldürüldüğünü öğrendikten sonra, tek bir amaç için yaşar: Babasının öcünü almak. Ayrıca Laertes de, babasını öldürdüğü için Hamlet’ten intikam almak ister. Eserde ele alınan bir başka konu da “adalet”tir. Hamlet’in amcası, adaletsiz bir şekilde tahtı ele geçirmiştir. Hamlet’in amacı sadece babasının intikamını almak değil, Danimarka’da yeniden adaleti, doğruluğu ortaya çıkarmaktır. Hamlet bir taşla iki kuş vurmak istemiştir; hem intikamını alacak hem de adalet yerini bulacaktır. Bunu da sadece amcasını öldürmekle yapamayacağını çok iyi bilmektedir.

Eserin temasına Hamlet’in amcası Claudius açısından bakacak olursak, şiddetli bir “ihtiras” duygusunun ön plana çıktığını görmekteyiz. Claudius gözü doymaz bir insandır. Her şeyi elde etmek ister. Kardeşinin tacını alır, fakat bununla da yetinmez, karısına göz diker. İstek ve arzularına kavuşmak için önüne çıkan her türlü engeli yok etmek istemektedir.

Kraliçe Gertrude açısından baktığımızda ise, “ihamet” temasını görürüz. Kraliçe kocasının ölümünden sonra yas tutup ağlamak yerine, Claudius’un yaptığı aşk davetine karşılık vererek onunla evlenmiştir. Kocasının katiliyle aynı yatağı paylaşmış, kocasına ihamet etmiştir.

Eserde “aşk” teması oldukça zayıf kalmıştır. Hamlet ile Ophelia arasında belli bir duygusal ilişki olmakla beraber, bu ilişki hiçbir zaman olgunlaşıp tutku seviyesine ulaşamamıştır. Bunun nedeni ise, Ophelia’nın kişiliğinin zayıf ve duygusal olması, bu ilişkiyi taşıyamamasıdır. Hiç düşünmeden duygularına göre karar verip hareket etmektedir. Ophelia, Hamlet ile arasında geçen özel konuları bile babasına anlatır. Oyunda yaşanan bir başka aşk da Hamlet’in amcası Claudius ile annesi Gertrude arasında yaşanan aşktır. Bu aşk, temiz duygularla örülmüş saf bir aşk değildir. Claudius’un amacı, kraliçenin kalbini ve sevgisini kazanmak değil, onu elde etmektir. Gertrude zayıf bir iradeye sahip olduğu ve duygularını kontrol edemediği için bu ilişkinin içine çabucak girmiştir. Fakat onun yaşadığı, aşkın verdiği bir mutluluk değil, dayanılmaz vicdan azabıdır.

Eserde Hamlet’in yakın arkadaşı olan Horatio’ya baktığımızda ise zihnimizde “fedakârlık, arkadaşlık, dostluk, bağlılık, güven, cesaret” gibi kavramların belirdiğini görmekteyiz. Hamlet’in eserin başından sonuna dek güvendiği, saygı duyduğu tek bir insan vardır, o da Horatio’dur. Hamlet zehirli kılıç darbeleri aldıktan sonra, zehrin tesiriyle can çekişmeye başlar. Horatio, eğer arkadaşı ölecekse kendisinin yaşamasının bir anlamı olmadığını gösterir ve zehirli içkinin bulunduğu kupayı eline alır, içip ölmek ister. Hamlet, buna izin vermez.

Eserde ele alınan bir başka konu da “adalet”tir. Hamlet’in amcası, adaletsiz bir şekilde tahtı ele geçirmiştir. Hamlet’in amacı sadece babasının intikamını almak değil, Danimarka’da yeniden adaleti, doğruluğu ortaya çıkarmaktır. Hamlet bir taşla iki kuş vurmak istemiştir; hem intikamını alacak hem de adalet yerini bulacaktır. Bunu da sadece amcasını öldürmekle yapamayacağını çok iyi bilmektedir.

2.7 ESERİN TARZI

Gerçekçilik.

2.8 ESERİN ANA ÇATIŞMASI

Tutku ve zihin çatışmaktadır.

3. AKTÖRÜN ROL ÜZERİNDE ÇALIŞMALARI

3.1 BÜYÜK OLAYLARIN SIRALANMASI

- a Krallık subaylarının hayaleti görürler ve Hamlet'e anlatırlar.
- b Hamlet, babasının hayaletine rastlar. Hayalet ona, kendisini kardeşinin zehirleyerek öldürdüğünü ve intikamını almasını söyler.
- c Oyuncu grubu saraya gelir. Hamlet, onları babasının ölümünü canlandırmaları için görevlendirir. Böylece amcasını gözlemleyerek, babasının hayaletinin doğru söyleyip söylemediğini ortaya çıkarmak istemektedir.
- d Kral, oyunu terk edince kendini ele verir. Hamlet Polonius'u öldürür.
- e Ophelia delirir ve ölür. Düello esnasında Hamlet, Leartes, Kral Claudius ve Kraliçe Gertrude ölür.

3.2 KÜÇÜK OLAYLARIN SIRALANMASI

Birinci Perde

Şatonun önünde nöbet tutan askerlerden Bernardo, Francisco, Marcellus ve Hamlet'in yakın arkadaşı Horatio, son birkaç gecedir, yaklaşık iki ay önce ölen Danimarka kralının hayaletini görmekte idirler. Horatio, genç Hamlet'in yanına gider ve gördüklerini ona anlatır. Bu arada boşalan tahta, ölen kralın kardeşi Claudius geçmiştir. Türü hediye ve ince sözlerle kandırdığı yengesi Gertrude ile de vakit geçirmeden evlenmiştir. O dönemde Danimarka tahtına krallar seçilerek geçtiğinden, kral Hamlet'ten sonra yerine oğlu genç Hamlet değil, kardeşi Claudius geçmiştir.

Hamlet, askerlerin nöbet tuttuğu yere gelir. Babasının hayaletini görmek ve onunla konuşmak düşüncesiyle beklemeye başlar. Yakın dostu Horatio ve nöbetçi subay Marcellus da oradadır. Vakit gece yarısı olunca genç Hamlet'in babasının zırhlar içindeki hayaleti ortaya çıkar. Hayalet, Hamlet'e işaret eder ve onu tenha bir yere götürür. Kendisinin bir cinayete kurban gittiğini söyler ve oğlundan bunun intikamını almasını ister. Şu an krallık tacını başında taşıyan kişinin, yani kardeşinin, kralın bahçede uyurken bir yılanın sokması sonucunda öldüğünü söyleyerek halkı aldattığını, oysa ki; asıl ölüm sebebinin bu olmadığını, bahçede uyurken kardeşi tarafından kulağına zehirli su akıtıldığını, daha sonra bu zehrin hızlı bir şekilde kanını pıhtılaştırdığını, dümdüz olan cildinin birdenbire cüzamlılar gibi iğrenç kabarcıklarla kaplandığını ve oracıkta öldüğünü söyler. Ayrıca, bu hain kişinin kraliçeyi de türlü hediyeler ve ince oyunlarla kendisine âşık ettiğini anlatır. Kardeşi Claudius'un, hem krallık tacını hem de kraliçesini elinden çalarak çok büyük bir suç ve günah işlediğini söyler. Oğlundan intikam almasını ister. Yalnız bu işi yaparken ne olursa olsun annesi hakkında kötü düşünmemesini, onun haince bir oyunun kurbanı olduğunu, bu nedenle de suçsuz olduğunu söyler. Daha sonra da hayalet ortadan kaybolur. Hamlet, oradakilere babasıyla arasında geçen konuşmaları anlatmaz, gördükleri bu hayaleti kimseye söylememeleri konusunda yemin ettirir.

İkinci Perde

Saray görevlilerinden Polonius, kızı Ophelia ile Hamlet arasında duygusal bir ilişki olduğunu öğrenir. Kızı Ophelia, babasına gelip, Hamlet'in kendisine âşık olduğunu söyler, Hamlet'in yazdığı aşk mektuplarını gösterir. Polonius, kızını bu ilişki konusunda uyarır ve ondan uzaklaşmasını ister. Polonius, krala olan bağlılığını göstermek için kızıyla Hamlet arasındaki ilişkiyi vakit geçirmeden krala anlatır. Hamlet, babasının hayaletini görüp onunla konuştuktan sonra kendisine delirmiş gibi davranır. Garip davranışlar sergilemeye başlar. Kral, Hamlet'teki bu davranış değişikliğini merak eder. Polonius, Hamlet'teki bu tuhaf davranışların sebebi olarak, kızının kendi nasihatlerini dinleyerek Hamlet'in aşkına karşılık vermemesini tembih eder. Fakat gerçekte böyle bir şey söz konusu değildir.

Bu arada saraya oyuncular (tiyatrocular) gelir. Hamlet, amcasıyla annesinin maskelerini düşürmek için sarayda bir oyun sergilemelerini ister. Bu oyunculara, amcasının ve annesinin gözleri önünde, babasının haince öldürüldüğü sahneyi oynatmayı planlar.

Üçüncü Perde

Hamlet'in aklından geçenleri merak eden kral, Polonius'tan bu işin iç yüzünü araştırıp öğrenmesini ister. Polonius, Hamlet'in bu deli davranışlarının sebebinin kızının ona ilgi göstermemesi olduğunu savunur. Kral ve Polonius, Hamlet ile Ophelia konuşurlarken gizlice onları dinlerler. Hamlet, Ophelia'yı aşağılayıcı sözler söyler. Kral, Hamlet'in konuşmalarının keskin bir zekâ ürünü olduğunu, deli bir adam için bu sözlerin fazla kaçacağını düşünür. Tedirgin olmaya başlar, başına bir iş gelmesinden korkar. Kendisini güvende hissetmek amacıyla, Hamlet'in bir an önce İngiltere'ye gönderilmesini emreder.

Hamlet, oyuncuların provalarını izler. Onlardan oyunu sahnelerken daha canlı, daha coşkulu olmalarını ister. Babasının haince öldürülmesi olayını bilen Horatio'ya, geceleyin oynanacak oyunda bir sahnenin babasının cinayetine benzediğini, bu nedenle oyunun gösterimi sırasında, olanca dikkatiyle amcasını gözlemlemesini söyler. Çünkü Hamlet, amcasının bu sahneyi izlerken farklı tavırlar sergileyerek kendisini ele vereceğini düşünmektedir.

Seyirciler yerini alır, Hamlet'in "Fare Kapanı" adını taktığı, asıl adı "Gonzago'nun Öldürülmesi" olan oyun sahnelenmeye başlar. Oyunun başında, dilsiz oyunu oynanır. Bu oyunda, birbirine fazlaca sevgi gösteren bir kralla bir kraliçe sahneye gelir, öpüşürler. Kraliçe diz çöker, kralla sevgisinin büyüklüğünü anlatır. Kral, onu kaldırır, başını omzuna dayar, sonra çiçekli bir çimenliğe uzanır; uyuduğunu görünce kraliçe de onu yalnız bırakır. Az sonra biri gelir, kralın başından tacını çıkarıp öper, kulağına da zehirli sıvı akıtıp çıkar. Kraliçe döner, kralı ölü bulunca çok üzülür, çırpınır. Kralı zehirleyen adam iki üç dilsizle tekrar gelir. Kraliçenin üzüntüsüne ortak olmak istiyormuş gibi gözükür. Ceset kaldırılıp götürülür. Kralı zehirleyen adam hediyeler getirerek, kraliçeye aşkını bildirir. Kraliçe önce razı olmaz, isteksiz görünür, fakat

sonunda adamın aşkını kabul eder. Kral ve kraliçe, dilsiz oyununu başka şeyle ilgilendiklerinden tam olarak izleyemezler. Kendilerini asıl oyuna hazırlarlar. Bir süre sonra asıl oyun sahnelenmeye başlar. Oyun ilerledikçe kralın tedirginliği artar. Oyunda, kralın kulağına zehirli sıvının akıtılması canlandırılırken zaten gergin olan kral, büsbütün heyecanlanarak ayağa kalkar ve oyunu durdurur.

Hamlet, amcasının bu sinirli ve tedirgin hâlini görünce, babasının gerçek katilinin amcası olduğuna iyice inanır. Bu konuda hiçbir şüphesi kalmamıştır artık.

Oyun sonrasında kral, odasına kapanır. Kendisinin gelecekteki huzuru ve güvenliği için Hamlet'in bu saçma ve tehlikeli oyunlarına son vermek gerektiğini düşünür. Bu nedenle de onun bir an önce saraydan uzaklaştırılmasını emreder. Hamlet, elindeki kılıçla kralın odasına girer. Kral bu sırada, kardeşini öldürmenin verdiği vicdan azabıyla kıvrılır bir vaziyette dua etmektedir. Hamlet, eğer kralı şimdi öldürürse onun sorgusuz sualsiz direk cennete gideceğini; onu daha kötü bir hâlde sarhoşken ya da yatakta zina hâlindeyken öldürürse, cehenneme gideceğini düşünür. Kralı öldürme işini sonraya bırakır, annesinin yanına gider. Bu sırada Polonius, perdenin arkasına gizlenmiş, onları dinlemektedir. Hamlet sorduğu sorularla annesini sıkıştırır, itirafa zorlar. Annesi bağırmaya başlar, Polonius da bağırmaya başlar. Hamlet, kılıcını perdenin arkasındaki Polonius'a batırır ve onu öldürür.

Kraliçe Gertrude, gerçekte kocasının kulağına zehirli sıvı akıtılarak öldürüldüğünü bilmemektedir. Hamlet, annesine, evlendiği adamın kardeş katili olduğunu söyler. Babasının ölümünün üzerinden henüz çok kısa bir süre geçmiş olmasına rağmen amcasıyla evlenmesinin kabul edilemez olduğunu söyler. Annesi, oğlu Hamlet'in bu sözleri karşısında daha fazla dayanamaz, ağlamaya başlar. Kocasına ihanet ettiği için pişman olmuştur. Hamlet annesine, hiç olmazsa bundan sonra o katilin koynuna girmemesini, kirlenmiş ruhunu bu şekilde temizlemesini ister. Hamlet ayrıca, kendisinin deli olduğu konusunda krala telkinde bulunarak onu inandırmasını söyler.

Dördüncü Perde

Kral, Polonius'un Hamlet tarafından öldürüldüğünü öğrenir. Hamlet'i bir gemiyle İngiltere'ye gönderir. Hamlet'in yanındaki adamlara da Hamlet'in ölüm fermanının yazıldığı bir mektup verir.

Babasının öldürüldüğünü öğrenen Ophelia, aklını kaybeder; deli divane bir şekilde ortalıkta gezinir, sürekli olarak şarkılar söyler. Polonius'un oğlu Laertes, babasının öldürüldüğünü duyar duymaz, yanına aldığı askerleriyle birlikte kralın odasına girer. Babasını, kralın öldürdüğünü zannetmektedir. Kral, öfkesinden deliye dönmüş Laertes'i, babasının katilinin kendisi değil Hamlet olduğuna inandırır.

Hamlet, gemiyle İngiltere'ye doğru giderken bir gece gizlice askerlerin kamarasına girer, ölüm fermanının yazılı olduğu mektubu değiştirir, kendi güzel el yazısıyla yeni bir mektup yazar. Bu mektubunda görevli askerlerin hemen öldürülmesini yazar. Cebindeki babasının mührüyle de mektubu mühürlüyor. Askerler bu değişikliğin farkına varmaz. Bir ara peşlerine korsan gemisi takılır. Gemilerin birbirine yaklaştığı bir anda Hamlet, korsanların gemisine geçer, onlara esir düşer. Hamlet, yakın arkadaşı Horatio'ya, başından geçenleri anlatan bir mektup yollar. Ayrıca krala verilmek üzere de bir mektup yollamıştır. Mektupta yarın kralın huzuruna gelip ondan özür dileyeceğini belirtmiştir.

Kral, mektubu Laertes ile birlikte okur. Yaptığı ince hesaplara göre, şimdiye kadar Hamlet'in çoktan ölmüş olması gerektiğini düşünen kral, bu mektup karşısında büsbütün şaşırır. Söylediği kışkırtıcı sözlerle, Laertes'in içindeki intikam ateşini iyiden iyiye körükler. Kılıç kullanmakta usta olan Laertes'in Hamlet'le dövüşmesini ister. Birlikte hile dolu bir plan yaparlar. Bu plana göre, Laertes dövüş öncesinde kılıç seçerken el çabukluğu ile ucu düğmesiz olanını alacak ve bu kılıcın ucuna da çok etkili bir zehir sürecektir. Dövüşte yaptığı hamlelerle Hamlet'i yaralayacak, böylelikle zehir Hamlet'in kanına karışarak onu hemen öldürecektir. İşini sağlama almak isteyen kral, bununla yetinmez. Dövüş sırasında Hamlet'in susayacağını ve ona zehirli içki vererek öldüreceğini düşünür.

Bu arada, Ophelia'nın ırmağa düşüp boğulduğu haberi gelir. Laertes'in içindeki intikam ateşi şiddetlenir.

Besinci Perde

Hamlet, arkadaşı Horatio'ya İngiltere'ye giderken içinde ölüm fermanının yazılı olduğu mektubu nasıl değiştirdiğini ve başından geçenleri anlatır.

Kral, adamlarından birini Hamlet'in yanına gönderir. Kral, kılıç ustası Laertes ile bahse girmiştir. Kral bu dövüş bahsi için altı Arap atını, Laertes ise üç takım Fransız kılıcını ortaya koyar. Hamlet, Laertes ile dövüşmeyi kabul eder.

Hamlet, dövüş öncesinde Laertes'ten af diler. Babasının ölümünün kendisini deliye çevirdiğini, böyle deli bir anında da o acı olayın gerçekleştiğini söyler. Kız kardeşi Ophelia'nın ölümüne hiç kimsenin kendisi kadar üzülemeyeceğini, onu her zaman çok sevdiğini söyler. Laertes, Hamlet'i samimi bulur, özrünü kabul eder. Dövüş başlar. Laertes, daha önce kralla birlikte kararlaştırdıkları üzere, ucunda düğme olmayan kılıcı seçer, kimse görmeden zehri kılıcın ucuna sürer. Bu arada kral da içki dolu olan kupaya zehir koyar. Dövüş sırasında kraliçe Gertrude, zehirli içkiden içer. Kral buna engel olmak ister, fakat gecikir. Laertes, zehirli kılıçla Hamlet'i yaralar, birbirine girdikleri bir anda kılıçlar değişir. Sonra Hamlet, Laertes'i yaralar. Bu sırada kraliçe yere düşer. Kral, kraliçenin kan görmeye dayanamadığı için bayıldığını söyler. Fakat kraliçe, oğluna içtiği içkiden zehirlendiğini söyler ve ölür. Laertes, elindeki kılıcın düğmesiz ve zehirli olduğunu söyler. Bütün bu olup bitenin suçlusu olarak da kralı gösterir. Hamlet, elindeki zehirli kılıcı krala saplar, onu yaralar. Zehirli içkiyi krala zorla içirir, kral ölür. Laertes de ölür

Hamlet, aldığı zehirli kılıç darbelerinden sonra can çekişmektedir. Sadık dostu ve yakın arkadaşı Horatio, zehirli içkinin bulunduğu kupayı eline alır, içmek ister. Hamlet'in ölümünden sonra kendisi de yaşamak istemez. Onu ölüm yolculuğunda da yalnız bırakmak istemez. Fakat Hamlet, buna izin vermez. Kendisinin yaşaması gerektiğini, bu

hikâyeyi tüm gerçekliliğiyle herkese anlatmasını, yapılan kötülüklerin gün ışığına çıkarılmasını ister ve bir süre sonra ölür.

3.3 KARAKTERLERİN İNCELENMESİ

Claudius: Danimarka kralı, Hamlet'in amcasıdır. Ağabeyini öldürerek onun hem tacını hem de karısını elinden almıştır. Karakteriz, hilekâr, ahlâksız, gözünü hırs bürümüş bir insandır. Yaptığı türlü oyunlarla ağabeyinin karısını kendisine âşık etmiş, koynuna almıştır. Yengesiyle yatmayı hazmedebilecek derecede iğrenç bir adamdır. Hamlet'in gerçeği bildiğinden şüphelenir ve onu hemen ölüm fermanıyla birlikte İngiltere'ye gönderir. Rahatını, lüksünü ve zevkini bozabilecek her türlü engeli gözünü kırpmadan yok etmek ister. Hamlet, gemiden kaçıp geri dönünce, planının suya düştüğünü üzülenek görür. Fakat yine pes etmez. Ünlü bir kılıç ustası olan Laertes'i kışkırtarak Hamlet'le dövüşmeye ikna eder. Hamlet'i zehirli bir kılıçla öldürmeyi planlar. Bu da olmazsa ona dövüş sırasında susadığı bir anda zehirli içki verecek ve onu öldürecektir. Fakat dövüş sonunda Hamlet'in kılıç darbeleriyle ölür.

Gertrude: Danimarka kraliçesi, Hamlet'in annesidir. Eski kocasının yılan sokması sonucu öldüğünü zannetmektedir. Hâlbuki kral, kardeşi Claudius tarafından kulağına zehir damlatılarak öldürülmüştür. Kocasının ölümünden kısa bir süre sonra Claudius, aldığı hediyeler ve söylediği tatlı sözlerle kendisini kandırması, evlenmeye ikna etmiştir. Ölen kocasının sevgisine sadık kalmamış, ona ihanet etmiştir. Kocasının katiliyle evlenmiştir. Oyunun sonunda, kocasının Hamlet için hazırlamış olduğu zehirli içkiden içer ve ölür.

Hamlet: Öldürülen kralın oğlu, yeni kralın yeğenidir. Oldukça zeki, eğitimli ve bilgili bir kişidir. Ophelia'ya karşı kalbinde az da olsa birtakım duygular yeşermiş, fakat Ophelia bu sevgiye gereken karşılığı verememiştir. Hamlet, babasının hayaletiyle konuşup tüm gerçekleri öğrendikten sonra, artık tek bir amaç için yaşamaktadır, intikam. Bu işi aceleye getirip eline yüzüne bulaştırmamak için her şeyi en ince ayrıntısına kadar hesaplar ve bu doğrultuda hareket eder. Babasının katili olan amcası Claudius'tan ve babasına ihanet eden annesinden nefret etmektedir, iğrenmektedir.

Hamlet, oyunun sonunda amcasını zehirli kılıç darbeleriyle öldürür. Böylece babasının intikamını almış, üzerine düşen görevi yerine getirmiş olur. İntikam ateşiyle yanıp tutuşan gönlüne su serpmiş olur. Kendisi de Laertes'in zehirli kılıç darbeleriyle ölür.

Hamlet'in nasıl bir insan olduğu üzerinde çok konuşulmuş, çok yazılmış olmasına rağmen kişiliği yine de avuçlarda kayar gider. Oyun içinde, davranış ve tepkileri (hem kendine, hem başkalarına karşı) çoğu kes ters ve beklenmedik tepkiler. Özellikle sahnede tek başına yaptığı konuşmalarda duyarlı noktalarının hangileri olduğu ortaya çıkar. Ne var ki, ulandığı üslup gibi, kişiliği de sürekli bir başkalık gösterir. Hamlet'in bu yanı onun için hem bir sorun hem de bir kolaylık. Bir yandan kişiliğini bulamamanın, bilememenin acısıyla kıvrılırken, öte yandan esnekliği sayesinde herkese uyabilir, her kılığa girebilir.

Hem acı çeken, hem çektiren ve bunu bildiği halde önüne geçemeyen, yaptıklarının hem arkasında olmak isteyen, kendini tamamı ile haklı bulan hem de bir yandan yaptıklarının hatalı olabileceğini düşünüp sürekli bir iç çekişme yaşayan biri; insanoğlu Hamlet...

Hamlet yalnızca, var olmanın mı yoksa olmamanın mı daha iyi olduğunu değil, var olup olmadığını ve var olmakla olmamanın bir anlam taşıyıp taşımadığını soran kişi. Hamlet, sorularını cevapsız bırakan bir evren karşısında düşünen, düşünmek zorunda olan kişi. Hamlet, yalan dolanla, dolap düzenle, küçük hesaplarla dolu bu dünya ile, beklenmedik kılıklarda anlaşılmaz buyruklar gönderen öteki dünya arasında gidip gelen kişi, insanı aynı anda hem yarı Tanrı hem de bir toz parçası gibi görmenin acısıyla bunalan kişi. Oyun içinde ustaca oyun yönetecek ve sergileyecek; soytarıyla soytarı, saraylıyla saraylı, en akıllı kadar akıllı, kusursuz bir deli olabilecek kadar oyunculukla yoğrulmuş, ama bir oyuncunun nasıl olup da kılık, kimlik ve varlık değiştirdiğini kendi kendine soran kişi Hamlet. İnsanın insanlığını bilişinden bu yana belki hep var olmuş; her Hamlet oyununda bir başka Hamlet olarak var olan ve gerçekte var olmayan bir kişi, bir oyuncu, bir "gölge" Hamlet, her efsane gibi, sınırlarından taşmış, kaynağı silinmiş bir simge.

Psikoloji uzmanlarına kulak vermek gerekir ise: Psikanalistin kurucularından sayılan Sigmund Freud daha sekiz yaşında iken Shakespeare'yi okumaya başlamış ve Shakespeare için "hayatımın en iyi şairi" demiştir. Freud'un, ilerleyen dönemlerde, fallik dönemde yaşanan Oidipus kompleksini de açıklarken Oidipus tragedyasından faydalanmanın yanı sıra açıklamalarında Hamlet'ten de örnekler verdiği bilinmektedir. Oidipus kompleksinin yaşandığı fallik dönem sürecinde çocuğa ideal şekilde davranılmaz ise çocuk bu döneme takılır. İlerleyen yaşlarda bu dönemin karmaşası bazı nevrozlarla ve davranış bozuklukları ile kendini tekrar ortaya çıkarabilir. Fakat artık süper egosunun da gelişmiş olması nedeni ile birey bu duyguları baskılamaya ve kendini aşırı derecede suçlamaya başlar. Sürekli bir kararsızlık ve huzursuzluk hali görülür. Kendini suçlamanın yanı sıra çevresindeki insanları da suçlamaya başlar. Freud'a göre; Hamlet fallik dönemdeki ödipal duyguya takılmış, anneye karşı aşırı derecede sevgi besleyen bir karakterdir. Babasının ölümü ile ödipal döneme tekrar bir dönüş yaşamıştır. Bir yandan bu duruma sevinmiş fakat annesini kendisinden çaldığını düşündüğü amcasına karşı da müthiş bir düşmanlık beslemeye başlamıştır. Amcasının konumu kendi bilinçdışı arzuları ile ilişkilenebilir, amca Hamlet'in bilinçdışı arzularının simgesi olmaya başlamıştır. Ödipal dönemde babaya karşı geliştirilen düşmanca duyguları bu kez baba yerine geçen, anne ile evlenen amcaya karşı geliştirmiştir. Ancak bu duygudan dolayı bir yandan da utanç duymaktadır. Bunu baskılamak maksadı ile babasının intikamının bir maske olarak kullanmaktadır. Maksat baba intikamını almak olsa bunu gerçekleştirebilecek birçok imkana sahip olmasına karşın yapmamaktadır. Özellikle de hayaletin ortaya çıkması Hamlet'in gömülü olan Oidipus kompleksini tekrar ortaya çıkarmıştır. Başka eylemlerde aşırı derecede atak olan, Hamlet nedense intikamını gerçekleştirmek konusunda çok tutuk davranmaktadır. Eğer eline geçirdiği ilk fırsatta bunu yapmış olsa içindeki ödipal duygu ile yüzleşecektir. Bu yüzden sürekli olarak ertelemektedir. Ta ki son sahneye kadar; son sahnede ise Kral'ı babasının intikamı için değil de annesi öldükten sonra öldürmüştür. Yani annesi için öldürmüştür!⁴

---

⁴ Konuk, M., 2013, *Hamlet'in psikolojik açıdan analizi* [erişilebilir], Tiyatro Günlük Tiyatro Haber Yorum Portalı, <http://tiyatrodergisi.com.tr/yazi.php?hng=171> [erişim tarihi 04.05.2013]

Ünlü Psikiyatrist Didier Anzieu ise, "Hamlet, oedipus kompleksi tarafından yönlendirilen, söz konusu arzularını yüzünden bilinçdışı bir suçluluk duygusu taşıyan, bu duygu yüzünden eylemlerinde, duygularında ve yaşamında felç olan bir insanın örneğidir." şeklinde açıklamıştır.⁵

1955 yılındaki Ernest Jones'un ünlü çözümlemesine, Hamlet babasının intikamını bir türlü alamamaktadır. Çünkü babasını öldürerek yerine geçen ve annesiyle evlenen adam, aslında Hamlet'in çocukluğunda duyduğu ve bastırdığı bir isteği gerçekleştirmiştir. Hamlet, kendi babasını ortadan kaldırarak annesiyle birleşme isteğini bilinçaltında duymuş olduğu içindir ki, aynı şeyi gerçekleştiren adam karşısında kendini suçlamaktan kurtaramamakta ve bir türlü harekete geçememektedir. Fakat Jones'un bunlardan çıkardığı başka bir sonuç var ki, doğrudan doğruya Shakespeare'nin kendisiyle ilgili. Jones'a göre eserde bulduğumuz Oedipus durumu Shakespeare'in kendi ruhsal durumuna ışık tutmaktadır. Shakespeare'in bu oyunu babasının ölümünden hemen sonra yazmasını, yazarın babasına karşı çocukluğunda duyduğu hislerin canlandığı bir sırada Hamlet'i kaleme aldığı sonucuna varır. Jones'a göre, Hamlet bizi Shakespeare'nin ruhunu ve bilincinin derinliklerinde olup bitenleri gösterir, felsefesini, görüşlerini dile getirmektedir. Hamlet şayet ölen babasının hayaletini gördükten hemen sonra kralı öldürmüş olsa veya bu suça annesinin de ortak olduğunu düşünüp annesini de öldürseydi Oedipus kompleksi yaşadığını söyleyemeyebilirdik. Ancak kılıcı kesinlikle annesine karşı kullanmayacağına dair kendi kendine söz vermesi, kralı du ederken öldürme imkanı olmasına rağmen öldürmemesi ve öldürmekten vazgeçtikten hemen sonra, Eyüboğlu'nun (2012, s.97), "Annem de kurtaramaz seni, bunu bil!" şeklindeki açıklamasına göre demesi, bir diğer sahnede annesi ile konuşurken birden bire tekrar ölen babasının hayaletinin belirmesi ve suçlayan gözlerle Hamlet'e bakması, Hamlet'in de babasının neden suçlayan gözlerle kendisine baktığını anlayamaması bizleri, Oedipus kompleksine varolabileceği şüphesine götürmektedir.⁶

---

⁵ Konuk, M., 2013, *Hamlet'in psikolojik açıdan analizi* [erişilebilir], Tiyatro Günlük Tiyatro Haber Yorum Portalı

⁶ Konuk, M., 2013, *Hamlet'in psikolojik açıdan analizi* [erişilebilir]

Hamlet, İngiltere'ye gönderildikten sonra kralı öldürme işlemini babasının intikamını almak maksadı ile gerçekleştirmesi gerektiğini neredeyse unutmuştur artık. Sürekli olarak bu öldürme eylemini başka mantıksal nedenlere bağlamaya çalışmaktadır. Ve son sahnede Hamlet'in kralı öldürmesinin baba intikamından mı yoksa annesinin intikamını almaktan dolayı mı olduğu anlaşılmamaktadır. Bu da bir diğer şüphe nedenidir.⁷

Horatio: Hamlet'in en güvendiği, kendisine en yakın hissettiği bir arkadaşıdır. Hamlet, düşüncelerini onunla paylaşır, yapacakları konusunda ondan fikir alır. Hamlet ne zaman ihtiyaç duysa, Horatio onun yanı başında olmuştur. Oyunun sonunda, Hamlet'in aldığı zehirli kılıç darbeleriyle ölmek üzere olduğunu görünce kendisi de yaşamak istemez. Zehirli içkinin bulunduğu kupayı eline alıp içmek ister. Bu şekilde arkadaşı Hamlet'e olan sevgisini göstermek ister. Fakat Hamlet buna izin vermez.

Polonius: Kralın yakın adamlarından biri, Ophelia ve Laertes'in babasıdır. Krallık işleri ile ilgilenir gibi çocuklarını da yönetmekte ve yönlendirmektedir. İlerde atacakları her adımı çocukları yerine kendi planlayan, kontrolcü bir babadır. Bu durumu, çocukları ile ilgili her konu hakkında bilgi sahibi olmasından bilmekteyiz. Aynı zamanda Kral'a bütünüyle sadık bir görevlidir. Kızı ile Hamlet arasında geçenleri olduğu gibi Kral'a anlatır. Saray içerisinde konuşulanları gizlice dinleyip bunları sıcağı sıcağına Kral'a yetiştirmeyi kendisine bir görev sayar. Yine bir gün Hamlet ile kraliçenin konuşmalarını perdenin arkasına gizlenmiş dinlerken Hamlet'in kılıç darbeleriyle ölür.

Ophelia: Polonius'un kızıdır. Hamlet tarafından sevilmektedir ve Hamlet'e karşı Onun da hisleri mevcuttur, fakat bu ilişkiyi taşıyabilecek olgunlukta bir kız değildir. Tamamıyla duygusal ve hassas bir kızdır. Babası tarafından hep kontrol edildiğinden babasından gizli hiçbir şey yapmaz. Hamlet'in kendisine yazdığı aşk mektuplarını günü gününe babasına gösterir. Babası bu ilişkiye taraf değildir, kızını sürekli olarak uyarır Hamlet'in sözlerine kanmamasını söyler. Babasının öldürülmesinden sonra aklını kaybeder, ortalıkta sürekli olarak şarkılar söyler. İrmakta boğularak ölür. Hamlet, özellikle Perde 3, Sahne 2'de Ophelia ile yalnız kaldıklarında Ophelia'ya erkeklik arzusunu, Eyüboğlu'nun (2012, s.81), "Bir bakirenin dizleri arasına yatırılacak güzel

⁷ Konuk, M., 2013, *Hamlet'in psikolojik açıdan analizi* [erişilebilir]

bir düşünce bu.” şeklindeki açıklamasına göre, diyerek erkeklik arzusunu açıkça sergiler. Ophelia ise, “Efendimiz,” hitabıyla hep araya mesafe koyar. Bu nedenle Ophelia da babasına aşıktı ve onun ölümüne intihar etti. Tüm bunlar, arada gerçek bir aşk bulunup bulunmadığı konusunda bizleri şüpheye düşürmektedir.

Laertes: Polonius’un oğlu, Ophelia’nın ağabeyidir. Kibar, görgülü, eğitimli bir kişidir. Kılıç kullanmakta oldukça yetenekli ve usta birisidir. Babasının öldüren Hamlet’ten intikam almak ister. Onu hile yaparak öldürmek ister, fakat kendi kazdığı kuyuya kendisi düşer. Dövüşte Hamlet ile boğuşurken kendisindeki ucu zehirli kılıç Hamlet’e geçer. Bu kılıçla birkaç darbe alır ve ölür.

3.4 KARAKTERİN İNCELENMESİ

Ophelia, yaşı itibarı ile genç ve toy bir kızdır. Hamlet’e olan sevgisi içtendir. Ancak abisinin ve babasının telkinleri sonucu tüm sevgisine rağmen Hamlet’le görüşmekten kaçınır. Tam bu esnada Hamlet’in delilik tuzağına düşer ve ona inanır. Babasının yönlendirmeleri ile Hamlet’e karşı kurulan tuzağın içinde yer alır. Hamlet hakkında babasına bilgi verir. Ophelia Hamlet’in taşıdığı yükü taşıyacak güçte bir kız olmadığından, Hamlet onu kendisinden uzaklaştırır. Böyle yaparak Ophelia’nın zarar görmesini engellemeye çalışır. Ophelia annesinden kaynaklanan boşluğu dolduracak güçte bir kız değildir. Onun yaratılışında zorluklara karşı koyacak güç yoktur. Ophelia’nın aşkı ne kendisine ne de Hamlet’e bir güç veremez. Çünkü o güçten, Ophelia kendisi de yoksundur. Üstelik Hamlet Ophelia’nın kendisine karşı kurulan tuzağın içinde yer aldığını hissedip yine aşırı tepki verir. Hamlet annesinin evliliğini ihanet hatta ensest olarak görür. Bu evlilik ile kadınlara karşı bir tavır içine giren Hamlet’e Ophelia’nın tavrı da ihanet gibi gelir. Annesi ile olan sahnesindeki sertlik ölçüsünde, bir sertlik gösterir. Ophelia’yı artık yanında ve etrafında görmek istememektedir. Kendilerini dinlediklerini hissettiği Kral ve Polonius’un duymaları için aşağıdaki sözleri söylemektedir.

Eyüboğlu'nun (2012, s.74) açıkladığı gibi:

Git, bir manastıra gir! Ne diye günah çocukları besleyeceksin? Ben doğru adamındır az çok, yine de öyle şeylerle suçlayabilirim ki kendimi, anam hiç doğurmasa daha iyi ederdi beni. Çok gururluyum, hınçlıyım, tutkuluyum. Bir anda öyle kötülükler geçirebilirim ki kafamdan, ne düşüncem hepsini kavramaya yeter, ne hayal gücüm biçimlendirmeye, ne zamanım gerçekleştirmeye. Ne diye sürünür durur benim gibiler yerle gök arasında? Aşağılık herifleriz hepimiz; İnanma hiçbirimize, manastıra gir...

Hamlet'in kendisinden yüz çevirmesi ile sarsılan Ophelia, sevdiği insanın Hamlet'in deli rolüne de inanır. Buna bir de babası Polonius'un sevdiğinin eli ile ölümü eklenince dayanma sınırını aşmış olur. Özellikle babasının ölümü sonrası düştüğü bunalımdan çıkamaz. Ağabeyinin yokluğunda yalnız kalan Ophelia cinnet geçirir. Zayıf yapısı karşılaştığı bu acıları kaldıramaz ve bir çiçek gibi, Mayıs gülü, gibi solar gider.⁸

3.5 KARAKTERİN BÜYÜK İSTEĞİ VE ÜSTÜN AMACI

Ophelia'nın büyük isteği: Hamlet ile birlikte sonsuza kadar birlikte olmak ve yaşamaktır.

Ophelia'nın üstün amacı: Hamlet ile evlenmek ve mutlu bir yuva kurmaktır.

Esere göre; Ophelia amacı ve babasının öğütleri arasında sıkışıp kalmıştır.

Babasının dediklerini yerine getirir.

Hamlet onu kendinden uzaklaştırır.

Aşkını yitirir.

Babasını kaybeder.

Aklını ve hayatını kaybeder.

---

⁸ ÜLGER, T.B., (2010). William Shakespeare "Bir alıntı örneği olarak Hamlet". *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Kadir Has Üniversitesi SBE

3.6 KARAKTERİN YORUMU

William Shakespeare'in Hamlet eserinde Ophelia karakteri incelenmektedir.

Ophelia;

Polonius'un kızıdır.

Leartes'in kız kardeşidir.

Yirmili yaşlarında duygusal, toy bir kızdır.

Kral'ın danışmanı ve krallığın yönetiminden de sorumlu Polonius'un kontrolü altında yaşamını sürdürmektedir.

Hamlet'e olan sevgisi samimidir. Hamlet ile aralarında bir sevgi bağının olduğunu eserden almaktayız. Fakat Hamlet sevgisini, intikamını gerçekleştirmek için gösterememiştir. Bunun karşısında Ophelia ise Hamlet'in bu belli belirsiz sevgisine, babasının ve ağabeyinin söylemlerine uyması karşılığında sahip çıkamamıştır.

Hamlet eserde Ophelia'ı annesine benzetmektedir ki Hamlet'in, annesine aşık olduğu yukarıda ki Hamlet karakteri incelenirken açıklanmıştır. Polonius, Kral'ın Hamlet ile arasında yaşanan sorunları derinlemesine irdelemeden Kral lehine çözümlenmek istemektedir. Çözümleme yapabilmek için kendi kızını kullanır. Hamlet ise Ophelia'nın kullanıldığını anlayıp, annesinin, babasının ölümü ardından evlenmesini yani annesinin ihanetini, Ophelia'nın Kral Claudius lehine kullanılmasına benzeterek Ophelia'ya şiddetli söylemlerde bulunur. Annesinin ihanetini hatırladığında kadınlardan nefret etmektedir. Hamlet'in bu ruh hallerinde ise Ophelia zarar görmektedir. Hamlet, Ophelia'yı uzaklaştırıp zarar görmesini engellemek istemektedir. Ophelia ise bu sorunları göğüsleyecek bir kız değildir, güçten yoksundur. Bu güçsüzlüğü Leartes'in yokluğunda, babasının ölümüyle artar ve delirmesine daha sonra kendi ölümüne sebep olur.

Ophelia'nın güçten yoksunluğu delirmesine ve ölümüne neden olmuştur. Pekala, Ophelia neden güçsüz bir karakter olarak bu eserde yer almaktadır. Şöyle ki, bu güçsüz karakter, şimdiye kadar babasının yönlendirilmesi ile yaşamış ve vukuu bulan vakalarda babasının nasihatlerine göre davranmıştır. Kendi fikrini ortaya koymamış ve olayları incelemek için düşünmemiştir. Sadece, babasının ölümünden sonra düşünmeye çalışmış ve kendince çözüme ulaşmaya çalışmıştır. Mamafih Ophelia'nın sorularına cevap olan babası artık sorularına bir cevap bulamayacağından, kendi de cevabı bulmakta başarılı olamamıştır. Leartes de yanında olmadığından delirmiştir. Ophelia sadece tutkusuyla yaşayan bir güzelliştir gibi bir tümce kurmak bu karakter için yeterli olmaktadır.

4. SONUÇ

Bu çalışmada Ophelia karakteri içinden aktarmaya çalıştığım deneyim, yazım sürecinde daha da katlandı. Bir oyuncu olarak fark ettiğim, çevremde de sıklıkla gördüğüm teorik olandan kaçmak, sadece pratiğe yönelmek, sanatın yalnızca bir yetenek işi olduğunu ve sahne üzerinde yapılan uygulamalarla geliştirilebileceğini düşünmenin bir yanılsama olduğunu anladım.

Bu, oynarken farkındalığın yeterince gelişmemiş olmasından kaynaklanan bir durum, yaptığın şeyi anlatamamak ama herkesin seni anlamasını beklemek oldukça uzun bir bekleyiş olsa gerek.

Pratik ve teorik olarak bir bütünde ele aldığım bu çalışmada kendi özel deneyimimi aktarmayı, yaptığım şeyi anlatabilmeyi öğrendim. Bu benim için gerçekten önemli bir gelişme oldu. Hedeflediğim bu çalışmada pratiğin teorisini ulaşmaktı. Bunu başarabilmek ve yapmak bununla beraber yapmakla yetinmeyip anlatabilmek edinilen en esas sonuçtur.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Çalışırlar, A., 1995. *Tiyatro ansiklopedisi*. Ankara: Kùltür Bakanlığı Yayınları
- Urgan, M., 1960. *Shakespeare I*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakùltesi Yayınları
- Greer, G., 2011. *Shakespeare*. H. Gür (Çev.), Ankara: Dost Kitabevi Yayınları (orjinal basım tarihi 1986)
- Spencer, T.J.B., 2007. *Hamlet*. 10. Basım. B. Bozkurt (Çev.), İstanbul: Remzi Kitabevi A.Ş. Basım Tesisleri (orjinal basım tarihi 1980)
- Kott, J., 1999. *Çağımız Sheakespeare*. 1. Basım. T. Güney (Çev.), İstanbul: Mitos Boyut Yayınları (orjinal basım tarihi 1986)
- Brecht, B., 1993. *Tiyatro İçin Kùçük Organon*. 1. Basım. A. Cemal (Çev.), İstanbul: Mitos Boyut Yayınları (orjinal basım tarihi 1949)
- Eyüboğlu, S., 2012. *Hamlet*. IX. Basım Ekim. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kùltür Yayınları

Diğer Yayınlar

- Hamlet*. 2008. [erişilebilir]. <http://andromedas.tr.gg/Hamlet.htm> [erişim tarihi 15.04.2013]
- Mimesis Tiyatro/Çeviri-Araştırma Dergisi. 2004. *Tiyatro boğaziçi hamlet 1. perde kurgusu*. (10. sayı). İstanbul: (Ocak 2004 yayınlanmıştır) <http://mimesis-dergi.org/mimesis-dergi-kitap/mimesis-10/tyatro-bogazici-%E2%80%93hamlet-1-perde-kurgusu/> [erişim tarihi: 15.04.2013]
- Öztürk, S., 2001. Hamlet'e yeni tarihselci bir yaklaşım Hamlet'te politika ve yönetim. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü, (Güz 2001) 28, <https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/1302-20110713144748-ozturk.pdf> [Erişim tarihi: 15.04.2013]
- Konuk, M., 2013, *Hamlet'in psikolojik açıdan analizi* [erişirebilir], Tiyatro Günlük Tiyatro Haber Yorum Portalı, <http://tiyatroidergisi.com.tr/yazi.php?hng=171> [erişim tarihi 04.05.2013]
- ÜLGER, T.B., (2010). William Shakespeare "Bir alıntı örneği olarak Hamlet". *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Kadir Has Üniversitesi SBE

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Selcan Toker

Sürekli Adresi: Altayçeşme mah. Palmiye sok. Toker apt. No:13/4 Maltepe İST.

Doğum Yeri ve Yılı: Kadıköy 1984

Yabancı Dili: İngilizce

İlk Öğretim: (Altayçeşme İlköğretim Okulu 1995)

Orta Öğretim: (Hasan Şadoğlu Ortaöğretim Okulu 1998)

Lise: (Hayrullah Kefoğlu Anadolu Lisesi 2002)

Lisans: (Sakarya Üniversitesi 2008)

Yüksek Lisans: (Marmara Üniversitesi 2011)

Enstitü Adı: Fen Bilimleri Enstitüsü

Program Adı: Mühendislik Yönetimi

Çalışma Hayatı : (Taisei Co., 2009 – devam ediyor)

